

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:N 543. TÄYSISTUNTO, 15.5.2019–16.5.2019

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Sukupuolten tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2019/C 240/02)

Esittelijä: **Indrė VAREIKYTĖ**

Komitean täysistunnon päätös	20.9.2018
Oikeusperusta	työjärjestyksen 32 artiklan 2 kohta oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen jaostossa	24.4.2019
Hyväksyminen täysistunnossa	15.5.2019
Täysistunnon nro	543
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	200/4/7

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea katsoo, että sukupuolten tasa-arvo on yhteiskunnallinen kysymys ja että vain sukupuolten tasa-arvoon perustuva yhteiskunta voi olla taloudellisesti ja sosiaalisesti vahva. On siis taloudellinen ja sosiaalinen välttämättömyys, että naisia ja miehiä kohdellaan tasa-arvoisesti ja että heillä on yhtäläiset mahdollisuudet.

1.2 Sukupuolten tasa-arvo on EU:n keskeinen tavoite, mutta ETSK pitää valitettavana, että nykyvauhdilla sen saavuttaminen vie yli 100 vuotta, etenkin jos keskeisimpien kehittämisalojen takaiskut ja talouskasvun yleinen hidastuminen vaikeuttavat edistymistä entistä enemmän.

1.3 Komitea katsoo, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on tehtävä kaikkensa saavuttaakseen sukupuolten tasa-arvoa koskevan kestävä kehityksen tavoitteen 5 vuoteen 2030 mennessä. Se kehottaakin laatimaan yhdenmukaisen ja kunnianhimoisen viisivuotisen sukupuolten tasa-arvoa koskevan EU:n strategian⁽¹⁾, joka kattaa seuraavan komission ja Euroopan parlamentin toimikauden, ja vaatii EU:n toimielimiä, valtiovaltaa, kansalaisyhteiskuntaa ja yksityissektoria sitoutumaan vahvasti sukupuolten tasa-arvoon, jotta kaikkiin tasa-arvonäkökohtiin voidaan puuttua kokonaisvaltaisesti ja tehokkaasti yhtä aikaa ja samalla tavoin vaikuttavin toimenpitein.

1.4 ETSK kehottaa säilyttämään sukupuolten tasa-arvon itsenäisenä tavoitteena tulevissa rahoituskehyksissä, sitoutumaan niissä selkeästi sukupuolten tasa-arvoon ja sen valtavirtaistamiseen sekä ottamaan sukupuoli-indikaattorit, sukupuolivaikutusten arvioinnin sekä sukupuolitetietoisuuden käyttöön kaikissa ohjelmissa ja kaikilla politiikanaloilla. Sukupuoliluottuvuus olisi sisällytettävä myös maakohtaisiin suosituksiin.

1.5 Komitea kehottaa Euroopan komissiota laatimaan hoitopalveluja koskevan paketin, jotta voidaan tehostaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa, ja tarkistamaan lastenhoitoa koskevia Barcelonan tavoitteita.

1.6 ETSK tuomitsee kaikki naiseen kohdistuvan väkivallan muodot ja kehottaa jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä ratifioineet Istanbulin yleissopimusta, pohtimaan uudelleen kantaansa. ETSK myös kehottaa komissiota lisäämään naisten verkkohäirinnän ja -kiusaamisen laittoman vihapuheen määrittelyä. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien vertailukelpoisten tietojen keräämiseksi olisi otettava käyttöön EU:n laajuisia indikaattoreita, sillä tämä auttaisi kehittämään tehokkaita politiikkatoimia.

1.7 Komitea panee merkille, että naisten johtokuntapaikkoja koskevan direktiivin käsittely on edelleen EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Romanian asialistalla ja tavoitteena on lisätä naisten osallistumista päätöksentekoon. Se kehottaa neuvostoa jatkamaan toimiaan ja etenemään direktiivin käsittelyssä. Lisäksi komitea kehottaa elinkeinoelämää ottamaan asiassa johtavan roolin ja lisäämään naisten osuutta ylemmissä päätöksentekotehtävissä.

(¹) EUVL C110, 22.3.2019, s. 26

1.8 ETSK kehottaa ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan naisten ja miesten yhtäläiset mahdollisuudet työmarkkinoilla ja eritoten poistetaan sukupuolten palkkaerot ja joilla puututaan sukupuoleen perustuvaan horisontaaliseen ja vertikaaliseen ammatilliseen eriytymiseen.

1.9 ETSK ehdottaa, että EU-tasolle perustetaan nopean oikeusavun rahasto antamaan tukea niille kansalaisyhteiskunnan organisaatioille, jotka riitauttavat tuomioistuimissa naisten oikeuksia loukkaavan kansallisen tai paikallisen lainsäädännön.

1.10 Komitea panee merkille median, mainonnan ja julkisten roolimallien merkityksen edistettäessä sukupuolten tasa-arvoa ja kehottaa ryhtymään toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että mainonta vaikuttaa pikemminkin myönteisesti kuin kielteisesti siihen, miten sukupuolten tasa-arvo esitetään ja miten sitä edistetään yhteiskunnassa.

1.11 ETSK kehottaa julkisia laitoksia ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita koko EU:ssa edistämään sukupuolten tasa-arvoa toimintapolitiikoillaan ja ulkoisilla toimillaan sekä toteuttamaan esimerkillisiä sisäisiä toimia, kuten naisten osuuden lisääminen päätöksenteossa ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen kaikissa toimintapolitiikoissa ja menettelyissä.

1.12 Komitea kehottaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 300 artiklan 5 kohtaan viitaten neuvostoa tarkistamaan ETSK:n jäsenten nimeämistä käsitteleviä suuntaviivojaan ja suosittaa, että jäsenvaltiot esittävät jäseniä sukupuolten tasapuolisen edustuksen pohjalta. Komitea pyrkii varmistamaan sukupuolten tasa-arvon omissa toimissaan, valtavirtaistaa sukupuolten tasa-arvon työskentelyprosessissaan ja perustaa seurantar ryhmän (follow-up group) asianmukaisten suuntaviivojen laatimiseksi.

2. Yleistä

2.1 Naisten ja miesten tasa-arvo on Euroopan unionin perusarvo ja tavoite, ja se on kirjattu Euroopan unionin perussopimukseen ja perusoikeuskirjaan ja vahvistettu äskettäin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa. Sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseen tähtäävän lainsäädäntö- ja toimintakehyksensä lisäksi EU tukee Pekingin toimintaohjelman, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman täytäntöönpanoa sekä niiden tarkistuskonferenssien tuloksia.

2.2 Euroopassa on lukuisia myönteisiä aloitteita, joilla puututaan sukupuolten epätasa-arvon erilaisiin näkökohtiin, mutta todellisen tasa-arvon kannustimet etenkin jäsenvaltioissa ja alueilla ovat monitahoisia ja monisyisiä. Saavutetusta yleisestä edistymisestä huolimatta ETSK pitää valitettavana, että nykyvauhdilla sukupuolten tasa-arvon saavuttaminen EU:ssa vie yli 100 vuotta. ETSK on kehottanut laatimaan kokonaisvaltaisen kestäväen kehityksen strategian vuoteen 2030 ulottuvan kestäväen kehityksen toimintaohjelman toteuttamiseksi. Tässä yhteydessä komitea katsoo, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on tehtävä kaikkensa saavuttaakseen sukupuolten tasa-arvoa koskevan kestäväen kehityksen tavoitteen 5 vuoteen 2030 mennessä.

2.3 ETSK on myös huolissaan siitä, että sukupuolten tasa-arvon edistymistä saattavat tulevaisuudessa vaikeuttaa eräissä jäsenvaltioissa ilmenneet takaiskut sellaisilla aloilla kuin naisten taloudellinen voimaannuttaminen (työllisyys, yksityis- ja työelämän tasapainottaminen, sosiaaliset oikeudet, hoitokysymykset), koulutus, seksuaali- ja lisääntymisterveys ja siihen liittyvät oikeudet, naisiin kohdistuva väkivalta, naisten kansalaisjärjestöt sekä EU:n ja sen jäsenvaltioiden institutionaalisen ja poliittisen kehityksen painopistealat.

2.4 Lisäksi useiden Euroopan maiden talouskasvun ennustetaan hidastuvan, ja näin ollen on olemassa vaara, että sukupuolten tasa-arvo saattaa pudota alemmas jäsenvaltioiden ja yritysten asialistalla. On tärkeää, että makrotalouspolitiikkojen sukupuolivaikutukset arvioidaan perusteellisesti ja otetaan huomioon suunniteltaessa muun muassa veropolitiikkaa, sosiaalista suojelua ja yksityis- ja työelämän tasapainottamista koskevaa politiikkaa, jotta vältetään nykyisen sukupuolten epätasa-arvon kärjistyminen entisestään.

2.5 Komitea on sitä mieltä, että sukupuolten tasa-arvoa koskevien EU:n politiikkojen tehokkaan täytäntöönpanon eteenpäin vieminen ja varmistaminen edellyttää uutta viisivuotista sukupuolten tasa-arvoa koskevaa EU:n strategiaa, joka kattaa seuraavan komission ja Euroopan parlamentin toimikauden, sekä valtiovallan, kansalaisyhteiskunnan, yksityissektorin ja EU:n toimielinten uutta sitoutumista sukupuolten tasa-arvoon. Se on tarpeen paitsi oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen yhteiskunnan myös parhaan kollektiivisen reagoinnin varmistamiseksi torjuttaessa syrjiviä ja naisvihamielisiä populistisia liikkeitä, jotka parhaillaan haastavat demokraattisia yhteiskuntia.

2.6 Yleinen mielipide tukee tässä ETSK:n näkemystä, sillä suurin osa eurooppalaisista katsoo, että sukupuolten tasa-arvo on ratkaisevan tärkeää oikeudenmukaisen ja demokraattisen yhteiskunnan (91 prosenttia) ja talouden (87 prosenttia) kannalta sekä heille itselleen henkilökohtaisesti (84 prosenttia). Lisäksi niiden EU:n kansalaisten osuus, jotka haluaisivat EU:n lisäävän toimiaan kyseisellä politiikanalalla, on noussut vain kahdessa vuodessa (2016–2018) 10 prosenttiyksiköllä (55 prosentista 65 prosenttiin).

2.7 Komitea pahoittelee, että sukupuolten tasa-arvoa edistäviin toimiin varatut EU:n määrärahat vuosina 2014–2020 ovat vain 6,17 miljardia euroa eli noin 0,6 prosenttia kokonaisuudistuksista. ETSK kehottaa säilyttämään sukupuolten tasa-arvon itsenäisenä tavoitteena tulevissa rahoituskehityksissä, joissa on myös osoitettava selkeää sitoutumista sukupuolten tasa-arvoon ja sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseen ja joiden yhteydessä on huolehdittava sukupuoli-indikaattoreiden soveltamisesta, sukupuolivaikutusten arvioinnista sekä sukupuolittaisesta budjetoinnista niin EU:n kuin jäsenvaltioiden tasolla. Sukupuolten tasa-arvon vahvistaminen ja varojen myöntäminen erityisesti sukupuolten tasa-arvoa edistäviin toimiin tulisi ottaa huomioon paitsi työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta ja perusihmisoikeuksia vahvistavissa ohjelmissa (esim. Euroopan sosiaalirahasto, perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelma, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto sekä työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskeva Euroopan unionin ohjelma) myös politiikanaloilla, joiden ei katsota liittyvän suoraan sukupuolten tasa-arvoon mutta joilla saattaa olla merkittäviä sukupuolivaikutuksia, kuten tieto- ja viestintätekniikka, liikenne, kaupunkien ja maaseudun kehittäminen, elinkeinotoiminta, investointituki, kestävä kehitys ja ympäristöpolitiikka. Sukupuolten tasa-arvovouluudesta, jota arvioidaan tasa-arvoindeksin perusteella, olisi tultava kiinteä osa eurooppalaista ohjausjaksoa, maaraportit ja maakohtaiset suositukset mukaan luettuina.

2.8 Äskettäisten #MeToo-kampanjaan liittyvien paljastusten lisääntymisen valossa komitea kiittää Euroopan oikeusasiamiestä siitä, että tämä on suositellut kaikille EU:n toimielimille tiukempia käytännesääntöjä, ja katsoo, että niitä olisi pikaisesti mukautettava ja sovellettava myös jäsenvaltioiden julkisissa laitoksissa.

2.9 ETSK kehottaa julkisia laitoksia ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita koko EU:ssa sekä edistämään sukupuolten tasa-arvoa toimintapolitiikoillaan ja ulkoisilla toimillaan että toteuttamaan esimerkillisiä sisäisiä toimia, kuten naisten osuuden lisääminen päätöksenteossa ja sukupuolten tasa-arvon vahvistaminen kaikissa toimintapolitiikoissa ja menettelyissä. Tällaiset toimet ovat toistaiseksi harvinaisia, mutta ne voisivat olla vahva myönteinen esimerkki muille julkisille laitoksille ja yrityksille. Ne voisivat niin ikään viedä eteenpäin keskustelua sukupuolten tasa-arvoa edistävästä toimenpiteistä eurooppalaisen yhteiskunnan kaikilla tasoilla.

3. Talous

3.1 Yhtäläiset mahdollisuudet taloudellisiin resursseihin eivät tarkoita vain naisten taloudellista riippumattomuutta, vaan kyseessä on kestäväpohjainen talouskasvu, laadukkaita työpaikkoja, sosiaalista koheesiota, hyvinvointia ja kilpailukykyä koskevien EU:n tavoitteiden saavuttamisen edellytys. Naisten kannustaminen osallistumaan työmarkkinoille on keskeisen tärkeää älykkään, kestäväpohjaisen ja osallistavan kasvun ja yleisemmin bkt:n kannalta sekä pyrittäessä varmistamaan, että EU hyödyntää täysipainoisesti käytettävissä olevia kykyjä.

3.2 Eurooppalaiset naiset kohtaavat työmarkkinoilla edelleen sitkeää sukupuoleen perustuvaa epätasa-arvoa ja eriytymistä ja sukupuolten välisiä palkkaeroja. Yksistään nämä maksavat EU:n bkt:lle vuoteen 2030 mennessä noin 240 miljardia euroa, ja niillä on sekä välittömiä vaikutuksia naisten nettopalkkaan että pitkän aikavälin vaikutuksia naisten sosiaaliturvaan ja eläkeoikeuksiin. ETSK suhtautuu näin ollen myönteisesti komission käynnistämään kuulemiseen, jonka tarkoituksena on arvioida direktiivin 2006/54/EY säännöksiä, joilla pannaan täytäntöön perussopimuksiin sisältyvä samapalkkaisuuden periaate, jotta voidaan varmistaa, että samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate toteutuu entistä paremmin käytännössä.

3.3 Lyhennetty työaika voi olla valinta, mutta yli neljännes Euroopan väestöstä on tahtomattaan osa-aikatyössä. Naiset ovat osa-aikatyössä ylläpidettyinä, ja heidän valintaansa tehdä osa-aikatyötä vaikuttavat usein hoitovelvoitteet. Vastentahtoisen osa-aikatyön osuus on pienentynyt viime vuosina vain hieman (0,1 prosenttia). Yksi syy vastentahtoiseen osa-aikatyöhön on asianmukaisen hoitoinfrastruktuurin ja sellaisten joustotyömahdollisuuksien puute, jotka voisivat tarjota parempia mahdollisuuksia yksityis- ja työelämän tasapainottamiseen. Naiset ovat myös yleensä muita alttiimpia köyhyydelle, ja heidän uramahdollisuuksensa ovat rajalliset. Lisäksi lähes kaksi kertaa vähemmän naisia kuin miehiä perustaa EU:ssa oman yrityksen.

3.4 ETSK kehottaakin ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan naisten ja miesten yhtäläinen osallistuminen työmarkkinoille ja puututaan sukupuoleen perustuvaan horisontaaliseen ja vertikaaliseen ammatilliseen eriytymiseen. Ensimmäisessä tulisi luoda naisille nykyistä enemmän mahdollisuuksia laadukkaaseen kokopäivätyöhön ja joustaviin työaikajärjestelyihin.

3.5 Komitea on sitä mieltä, että perheystävällisten ja sukupuolten tasa-arvoon tähtävien työllisyyspolitiikkojen edistäminen ja sellaisten muutoksia aikaansaavien kohdennettujen toimien toteuttaminen, joilla voidaan tasapainottaa hoito- ja kotitöiden epätasaista jakautumista naisten ja miesten kesken, ovat olennaisen tärkeitä (?) etenkin, kun taloustilanne aiheuttaa yhä enemmän painetta työntekijöille. Sen valvominen, että työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta annettu EU:n direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, on keskeisessä asemassa, jotta voidaan varmistaa uudistukset, joilla tähdätään riittävään palkalliseen lomaan ja joustaviin työaikajärjestelyihin, sekä arvioida uusien toimenpiteiden vaikutusta siihen, miten isät käyttävät vanhempain- ja isyysvapaata.

(?) EUVL C 129, 11.4.2018, s.44

3.6 Asianmukaiset toimet, kuten saatavilla olevien ja kohtuuhintaisten lastenhoito- ja pitkäaikaishoitopalvelujen tarjonta sekä toimenpiteet miehille tarkoitettujen perhevapaiden käytön edistämiseksi, ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta vanhemmat ja omaishoitajat voivat aloittaa työnteon, jatkaa sitä tai palata työhön. ETSK kehottaa Euroopan komissiota laatimaan hoitopalveluja koskevan paketin, jotta voidaan tehostaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa ja täydentää työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevaa direktiiviä. Tällaiseen pakettiin tulisi sisältyä politiikkayhdistelmä, rahoitus ja kohdennettuja suosituksia. Lisäksi tulisi harkita lastenhoitoa koskevien Barcelonan tavoitteiden tarkistamista.

3.7 Työehtosopimusneuvotteluilla voi olla tärkeä rooli puututtaessa sukupuolten epätasa-arvoon työmarkkinoilla. ILO:ssa toimivan, työn tulevaisuutta käsittelevän maailmanlaajuisen komission antaman suosituksen sukupuolten tasa-arvoa edistävästä muutostoimaisesta ohjelmasta tulisi ohjata työmarkkinaosapuolia, jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä näiden toiminnassa.

4. Koulutus

4.1 Naisten ja miesten koulutustason monista rohkaisevista muutoksista huolimatta stereotyyppisiä eriytymismalleja on edelleen olemassa kaikissa jäsenvaltioissa. Miehet ovat erittäin aliedustettuina naisten perinteisiin rooleihin liittyvillä aloilla, kuten terveys ja hyvinvointi, humanistiset ja taidealat sekä opettajakoulutus ja kasvatustieteet, mutta heitä on selvästi naisia enemmän luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM-alat) sekä tieto- ja viestintätekniikan aloilla. Tämä luo naisille lisähaasteita, sillä STEM-aloihin, tieto- ja viestintätekniikkaan ja tekoälyyn liittyvät taidot ovat jo nykyisin erittäin tärkeitä ja tulevaisuudessa ehdottoman välttämättömiä ⁽³⁾.

4.2 Naiset, joilla on heikot perustaidot ja jotka ovat vähän koulutettuja, tarvitsevat lisätukea parantaakseen asemaansa työmarkkinoilla, sillä sukupuolten väliset työllisyserot ovat suurimmat tutkintoa vailla olevien ja vähän koulutettujen sekä risteävää syrjintää kohtaavien kohdalla. Nimenomaan heikossa asemassa oleviin naisryhmiin ja etenkin vammaisiin ⁽⁴⁾ ja monista haitoista kärsiviin naisiin kohdennetut poliittiset toimet auttaisivat parantamaan heidän osaamistasoaan.

4.3 Naisten osuus korkeakoulutuksessa on edelleen kasvussa, ja heitä on monilla korkea-asteen koulutuksen aloilla miehiä enemmän. Eriytyminen jatkuu kuitenkin sekä korkea-asteen koulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa, mikä rajoittaa uravalintoja muilla kuin perinteisillä aloilla sekä samanlaisia uramahdollisuuksia.

4.4 Tämän vuoksi on erittäin tärkeää jatkaa sukupuoleen perustuvien stereotyyppien ja eriytymisen purkamista koulutuksessa tukemalla sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia opetussuunnitelmia, uraneuvontaa sekä mediakampanjoita, joilla kannustetaan poikia ja tyttöjä sekä naisia ja miehiä seuraamaan taitojaan ja kykyjään vastaavia urapolkuja. On edistettävä niiden naisten ja miesten ura- ja etenemismahdollisuuksia, jotka valitsevat muun kuin perinteisen alan, sekä luotava naisille mahdollisuuksia hyödyntää korkeaa koulutustasoaan miesten tavoin. On myös rikottava tiedemaailmassa työskentelevien naisten nykyisin kohtaama lasikatto ⁽⁵⁾ ja lisättävä tukimahdollisuuksia naisryhmillä ⁽⁶⁾ etenkin muilla kuin perinteisillä aloilla. Lisäksi on suositeltavaa lisätä yleistä tietoisuutta sukupuolten tasa-arvokysymyksistä ja parantaa viranhaltijoiden ja toimihenkilöiden tasa-arvotaitoja.

5. Naiset ja köyhyys

5.1 Naisilla on muita suurempi köyhyysriski, mikä osittain johtuu alemmasta tuntipalkasta sekä yliedustuksesta vähimmäispalkan saajien keskuudessa ja matalampipalkkaisilla aloilla. Naiset tekevät todennäköisemmin osa-aikatyötä, tai heillä on joustamattomat työaikajärjestelyt tai enemmän hoitotyöstä johtuvia työpoissaoloja. Köyhyden naisistumiseen on monia syitä, kuten naisten työn aliarviointi ja sukupuolten väliset palkkaerot. Sukupuolten välinen työllisysero kasvaa huomattavasti, kun ihmiset saavat lapsia, mikä kuvastaa naisten vaikeuksia sovittaa yhteen lastenkasvatusta ja hoitovelvollisuuksia sekä työtään. Lisäksi se heijastaa raskaana olevien tai äitiyslomalta palaavien naisten syrjivää ja epäoikeudenmukaista kohtelua.

5.2 On erittäin tärkeää panna merkille, että naiset eivät ole yhtenäinen ryhmä ja että tarvitaan erityistoimia niitä naisia varten, jotka kohtaavat sukupuolesta riippumattomasti syrjintää tai haittoja, esimerkiksi vammaiset naiset, rasismista kärsivät naiset, hlbtq+-henkilöt, maaseudulla asuvat naiset, maahanmuuttajat, pakolaiset tai turvapaikanhakijat sekä nuoret ja ikääntyneet naiset.

5.3 Komitea suosittaaakin sellaisten toimien vahvistamista, joilla tuetaan sukupuolten tasa-arvoa työelämässä:

— Valtavirtaistetaan sukupuolten tasa-arvo taloudellista kehitystä edistäviin aloitteisiin.

⁽³⁾ EUVL C 173, 31.5.2017, s. 45

⁽⁴⁾ EUVL C 367, 10.10.2018, s. 20

⁽⁵⁾ EUVL C 12, 15.1.2015, s. 10

⁽⁶⁾ EUVL C 299, 4.10.2012, s. 24

- Edistetään tasa-arvoa työelämässä yhtäläisen taloudellisen riippumattomuuden ja taloudellisen turvallisuuden saavuttamiseksi.
- Tuetaan aloitteita, joilla lisätään tietoisuutta naisten taloudellisen riippumattomuuden merkityksestä köyhyyden vähentämisessä.
- Lievennetään keskeytyneistä työurista ja erilaisista työn muodoista johtuvia vaikutuksia, joiden vuoksi naiset ovat vaarassa ajautua köyhyyteen elämänsä aikana.
- Laaditaan erityisen heikossa asemassa oleviin ja köyhyysriskin eniten uhkaamiin naisryhmiin kohdennettuja poliittisia toimia.
- Jatketaan kansallisten eläkejärjestelmien uudistamista siten, että otetaan sukupuoliulottuvuus huomioon eläke-etuuksissa (esim. sisällyttämällä äitiys- ja isyysloma ja muut hoitotyöhön käytetyt vapaat eläkelaskelmiin).
- Torjutaan lapsiköyhyyttä ottamalla sukupuolinäkökulma huomioon ja soveltamalla kokonaisvaltaista toimintatapaa, jonka avulla luodaan yhteisvaikutusta sosiaalisen osallisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja muiden politiikanalojen välillä ja muiden politiikkojen ja rahoitusvälineiden kanssa.
- Tarkistetaan, hyväksytään ja jatketaan makrotaloudellisia toimintamalleja ja kehitysstrategioita, joissa otetaan huomioon köyhien naisten tarpeet ja ponnistelut.

6. Ihmisoikeudet

6.1 Sukupuolten tasa-arvo on peruseriaate, joka on erottamaton osa ihmisoikeuksia ja edellytys sille, että ihmisoikeuksia sovelletaan kaikkiin ja että kaikilla on mahdollisuus vedota niihin.

6.2 ETSK tuomitsee kaikki naiseen kohdistuvan väkivallan muodot ja kehottaa painokkaasti niitä jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä ratifioineet Istanbulin yleissopimusta, harkitsemaan asian korjaamista viipymättä. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien vertailukelpoisten tietojen keräämiseksi olisi otettava käyttöön EU:n laajuisia indikaattoreita, sillä tämä auttaisi kehittämään tehokkaita politiikkatoimia. Tietyissä EU-maissa saadut kokemukset voisivat tässä yhteydessä antaa osviittaa omaksuttavasta toimintatavasta. Lisäksi ETSK kehottaa komissiota päivittämään suosituksensa toimenpiteistä laittoman verkkosisällön tehokkaaksi torjumiseksi sekä ajantasaistamaan verkossa esiintyvän laittoman vihapuheen torjumista koskevat käytännösäännöt, joista Euroopan komissio ja maailmanlaajuiset tietotekniikkayritykset ovat sopineet, lisäämällä naisten verkkohäirinnän ja -kiusaamisen laittoman vihapuheen määrittelyä.

6.3 Komitea pahoittelee syvästi nykyisiä takaiskuja naisten seksuaali- ja lisääntymissterveyden ja niihin liittyvien oikeuksien alalla Euroopassa, sillä tämä kehitys vaikuttaa vakavasti naisten ihmisoikeuksiin ja on yleinen uhka ihmisoikeuksien yleismaailmallisuudelle. Lainsäädännön muuttaminen on kohdistunut erityisesti naisten mahdollisuuteen saada laillisia raskaudenkeskeytyspalveluita eräissä Euroopan maissa (vaikka on näyttöä siitä, että kattavalla seksuaalivalistuksella voidaan vähentää epätoivottuja raskauksia 50 prosenttia), mutta vaikutukset ovat kohdistuneet myös muihin naisten seksuaali- ja lisääntymissterveyteen liittyviin näkökohtiin ja asianomaisiin oikeuksiin, esim. lakisääteisiin edellytyksiin saada lääkemääräys jälkikäteistä varten. Lisäksi on tullut voimaan naisten oikeuksiin laajalti haitallisesti vaikuttavaa taantumuksellista lainsäädäntöä ja toimintapolitiikkaa, esimerkkinä lait, jotka estävät seksuaalivalistusta ja mm. kasvatustarkoituksissa tapahtuvaa tiedon levittämistä seksuaalisesta suuntautumisesta ja sukupuoli-identiteetistä tai joilla poistetaan tiettyjen perheväkivallan muotojen rangaistavuus.

6.4 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä ja kansalaisyhteiskuntaa ryhtymään yhteistyössä välittömiin ja tiukkoihin toimiin tällaista lainsäädäntöä vastaan. Lisäksi komitea ehdottaa, että perustetaan EU-tasolle nopean oikeusavun rahasto antamaan tukea niille kansalaisyhteiskunnan organisaatioille, jotka riitauttavat tuomioistuimissa naisten oikeuksia loukkaavan lainsäädännön.

6.5 ETSK painottaa myös, että on tärkeää poistaa naisten ja etenkin väkivallan uhrien kohtaamia esteitä näiden käyttäessä oikeus- ja suojakeinoja, kun heidän oikeuksiaan on loukattu, ja varmistaa naisten ihmisoikeuksien välttämättömänä edellytyksenä kaikkien naisten yhtäläinen mahdollisuus oikeussuojaan purkamalla taloudellisia, kulttuurisia ja (sukupuolisidonnaisia) institutionaalisia esteitä. Komitea pahoittelee, ettei vielä ole olemassa indikaattoreita, joilla voitaisiin arvioida jäsenvaltioiden edistymistä naisten ihmisoikeuksien alalla, ja että yleisesti ottaen miehet joutuvat todennäköisemmin kärsimään puolueellisista oikeuden päätöksistä ja siitä, ettei heille myönnetä huoltajuutta tai tapaamisoikeuksia.

7. Naiset vallankäytössä ja päätöksenteossa

7.1 Viime vuosien edistyksistä huolimatta naisten aliedustus poliittisessa ja taloudellisessa päätöksenteossa on edelleen haaste EU:lle ja sen jäsenvaltioille. Naisia on kaikilla hallintotasoilla vain kolmannes poliittista päätöksentekoa edellyttävissä tehtävissä ja ainostaan neljännes alemmissa ja ylemmissä ministeriön tehtävissä. Julkiset ja yksityiset talous- ja rahoituslaitokset ovat edelleen lähes kokonaan miesvaltaisia.

7.2 ETSK pahoittelee, että eri puolilta Euroopan unionia kuuluvista ja komitean itsensä⁽⁷⁾ esittämistä jatkuvista kehoituksista huolimatta naisten 40 prosentin osuuden rajapyykkiä yritysten johtokunnissa vuoteen 2020 mennessä ei tulla saavuttamaan. Komitea panee merkille, että naisten johtokuntapaikkoja koskevan direktiivin käsittely on edelleen EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Romanian asialistalla ja tavoitteena on lisätä naisten osallistumista päätöksentekoielmiin. Se kehottaa neuvostoa jatkamaan toimiaan ja etenemään direktiivin käsittelyssä. Lisäksi komitea kehottaa elinkeinoelämää ottamaan asiassa johtavan roolin ja lisäämään merkittävästi naisten osuutta ylemmissä päätöksentekotehtävissä.

7.3 Komitea suosittaa toistamiseen⁽⁸⁾, että tutkitaan tehokkaita strategioita ja välineitä (esim. oikeudellisia ja talousarvion liittyviä sekä vapaaehtoisia toimenpiteitä, sukupuolikiintiöitä) lasikaton rikkomiseksi ja sukupuolten tasapainoisen edustuksen saavuttamiseksi vaaleilla valituissa ja nimitykseen perustuvissa tehtävissä tärkeimmässä poliittisissa rakenteissa. On entistäkin tärkeämpää kiinnittää huomiota sellaisten sukupuolinormien, -asenteiden ja -stereotyyppien torjumiseen, jotka estävät naisten yhtäläisen edustuksen päättävissä asemissa poliittisilla, taloudellisilla ja sosiaalisilla aloilla.

7.4 ETSK suosittaa, että komissio käynnistää aloitteen, jonka tarkoituksena on houkuttaa entistä useampia naisia osallistumaan politiikkaan ja äänestämään päteviä naisehdokkaita huomalla toimenpiteitä, joiden avulla investoidaan naisten osaamiseen, resursipohjaan ja mentoriverkostoihin.

7.5 ETSK on tyytyväinen komission puheenjohtajan Jean-Claude Junckerin asettamaan tavoitteeseen varmistaa nykyisen toimikauden loppuun mennessä, että vähintään 40 prosenttia komission keski- ja ylimmän tason johtajista on naisia. Komitea toteaa tässä yhteydessä, että koska se on kansalaisyhteiskuntaa edustava EU:n elin, joka toimii yhteiskunnan ja EU:n toimielinten välisenä siltana, on valitettavaa, että sen jäsenistä vain 30 prosenttia on naisia. Komitea kehottaakin neuvostoa tarkistamaan ETSK:n jäsenten nimeämistä käsitteleviä suuntaviivojaan unionin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja väestörakenteen kehityksen huomioon ottamiseksi, kuten SEUT-sopimuksen 300 artiklan 5 kohdassa edellytetään. Komitea pyrkii varmistamaan sukupuolten tasa-arvon omilla toimissaan.

7.6 ETSK on äskettäin hyväksytyssä työjärjestyksessään sitoutunut noudattamaan sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteita kaikessa toiminnassaan. Tätä varten komitea ottaa käyttöön häirinnän vastaisia toimia ja perustaa seurantaryhmän (follow-up group) laatiakseen suuntaviivat sukupuolten tasa-arvon huomioon ottamiseksi kaikessa työssään, erityisesti lausuntotyössään.

8. Tiedotusvälineet

8.1 Tiedotusvälineillä on keskeinen rooli muokattaessa mielipiteitä, asenteita ja ennakkoluuloja yhteiskunnassa. Naiset ovat tuottajia ja kuluttajia sekä osa mediasisältöä. Mediasisällössä ei kuitenkaan aina oteta huomioon sukupuolinäkökulmaa, ja siinä voidaan esittää naisia halventavia kuvia ja pitää yllä sukupuolirooleja, -stereotyyppioita ja -normeja. Digitaalisten teknologioiden ja uusien viestintämuotojen kehittyminen on entisestään monimutkaistanut sitä, mikä suhde niillä rooleilla, joita naisilla on tiedotusvälineissä, on tapaan, jolla tuottajat ja kuluttajat suhtautuvat naisiin ja joilla naisia käsitellään mediassa.

8.2 Vaikka naisten osuus media-alan työntekijöistä EU:ssa on noussut lähes puolella (44 prosenttia) ja naiset muodostavat suurimman ryhmän (68 prosenttia) tiedotusopin ja journalistiikan tutkinnon suorittaneista, naisilla on media-alan organisaatioissa useimmiten asema, jossa he voivat vaikuttaa vain rajallisesti sisältöön ja organisaatioiden strategiaan.

8.3 Sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi media-alalla on erittäin tärkeää rikkoa lasikatto, lisätä naisten osuutta korkeimmissa päättävissä asemissa ja täydentää mediaorganisaatioiden vapaaehtoisia toimia poliittisin toimenpitein, joilla tuetaan media-alan ja -sisällön muutosta. On välttämättä alettava tunnustaa mediasisällön tuottamien sukupuolistereotyyppien seuraukset sekä arvioitava sitä, miten naiset ja miehet tuodaan esiin mediassa.

⁽⁷⁾ EUVL C 133, 9.5.2013, s. 68

⁽⁸⁾ EUVL C 262, 25.7.2018, s. 101

8.4 Mainosalalla on edelleen vaikeuksia esittää naisia ja miehiä oikeasuhtaisesti ja realistisesti. Yhteiskunnassa nähdään edelleen naisia ja miehiä kuvattavan vanhanaikaisin tavoin, jotka eivät ole hyväksyttäviä, vaikka sukupuolistereotypioita esitetäänkin nykyään usein hienovaraisemmin. ETSK:n mielestä on aika luopua vanhanaikaisista näkemyksistä, ja mainosalan tulisi olla eturintamassa varmistettaessa, että mainonta vaikuttaa pikemminkin myönteisesti kuin kielteisesti siihen, miten sukupuolten tasa-arvo esitetään ja miten sitä edistetään yhteiskunnassa, etenkin kun on kyse lapsiin kohdennetusta sukupuolistereotyyppisestä mainonnasta.

Bryssel 15. toukokuuta 2019.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER
